

REDACTIA:

și
ADMINISTRATIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICEAȘĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMANIA ȘI

STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1907.

Sedința III.

S'a ținut la 1/14 Mai 1907, la oara 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp.

Notar: Dr. Aurel Grozda.

Nr. 26. Prezidiul anunță, că la cererea deputatului Dr. Aurel Cioban i-a acordat un concediu de trei zile.

Sinodul ia la cunoștință.

Nr. 27. Prezidiul prezintă următoarele esibite nouă:

a) Raportul Consistorului din Arad, ca senat epitropesc, despre cenzurarea socoților mănăstirii Hodoș-Bodrog;

b) Raportul și socoțile fundației „Zsiga”;

c) Raportul și socoțile internatului diecezan din Beiuș;

d) Proiectul de buget al Consistorului din Arad pe anul 1907

se predau comisiunii epitropești.

e) Cererea văd. Ecaterina Perin pentru ajutor;

f) Cererea parohiei B. Urviș, pentru ajutor pe sama bisericii

se predau comisiunii petiționare.

Nr. 28. Comisiunea organizatoare, prin raportorul Nicolae Zigre restitue propunerea Consistorului din Oradea-mare privitoare la îmbinarea postului de rector și catihet al internatului din Beiuș

se predă comisiunii școlare.

Nr. 29. Intrându-se în ordinea de zi, se continuă referada comisiunii epitropești. Raportorul Nicolae Roxin cetește Raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat epitropesc. La propunerea comisiunii

raportul se ia în general spre știre.

Nr. 30. La desbaterea specială, privitor la restanțele de contribuiri eparhiale, în urma propunerii comisiunii

Sinodul îndrumă Consistorul din Oradea-mare să continue demersurile pentru încasarea și lichidarea contribuțiilor eparhiale restante, eventual să vină cu propuneri pentru ștergere în cazurile de neincasabilitate.

Nr. 31. Privitor la taxele de cununii, după ce e disproporționată încasarea în singuraticile protopopiate, — la propunerea comisiunii

Sinodul îndrumă Consistorul din Oradea-mare să procedă cu rigoare la încasarea taxelor de cununii din taxele cu încasări slabe.

Nr. 32. Acelaș raportor cetește Raportul special al Consistorului din Oradea-mare, despre proiectata vânzare a actualului local consistorial și cumpărarea altuia. La propunerea comisiunii,

sinodul încuviințează vinderea actualului edificiu Consistorului din Oradea-mare și cu cumpărarea altuia mai corespunzător, în condițiuni favorabile, pe lângă rezerva aprobării ulterioare a sinodului, căruia va avea acel Consistor să-i raporteze la vremea sa.

Nr. 33. Socoata Consistorului din Oradea-mare, prezentată de pe anul 1906, aflându-se în ordine, la propunerea comisiunii

se aprobă, iar Consistorului i-se dă absolutor pentru anul de gestiune 1906.

Nr. 34. Raportul Consistorului din Oradea-mare despre depozitele consistoriale din anul 1906, la propunerea comisiunii

se ia spre știre.

Nr. 35. Socoțile fundațiilor administrate de Consistorul din Oradea-mare în anul 1906 se prezintă astfel:

I. Fundațiunea George Lazar și soția.

Cu venite de 284 cor. 76 fil.

Cu spese de 20 " 63 "

II. Fundațiunea Zaharie Mioc și soție.

Cu venite de 10573 cor. 95 fil.

Cu spese de 358 " 90 "

III. Fundațiunea Oancea.

Cu venite de 1953 cor. — fil.

Cu spese de 5 " 86 "

La propunerea comisiunii, care constată că socoțile sunt în ordine,

Sinodul le aproabă și dă Consistorului absolut pentru anul destiune 1906 cu acel adaus, ca socoțile acestor fundațiuni, pe viitor să le facă și prezinte după formularul socoților fundamentale ale Consistorului din Arad.

Nr. 36. Raportorul aceleiași comisiuni cerește *Raportul comisiunii sinodale de scontrare* care, espunând cele constatate, cere desluciri relativ *la cercul său de activitate*. La propunerea comisiunii

Sinodul, luând raportul la cunoștință, enunță că activitatea acestei comisiuni se extinde și asupra afacerilor Consistorului din Oradea-mare precum și ale sfintei mănăstiri, dându-i-se autorizarea și dreptul de a controla cât mai extins afacerile bisericesti, școlare și fundamentale administrative. Totodată Sinodul enunță și aceea, că deodată cu lărgirea sferei de activitate a acestei comisiuni, comisiunea aceasta va avea să se numească pe viitor „*comisiune de control*” și e îndatorată, ca protocoalele de scontrare și rapoartele despre controlul efectuit să le substearnă sinodului pe calea Consistoarelor.

Nr. 37. Deputatul Georgiu Popoviciu (protopop) propune întregirea comisiunii epitropești prin alegerea altui membru în locul decedatului Dămian Dragonescu, și anume alegându-se deputatul Dr. George Adam, care a primit mandatul din cercul ce-l avuse repositat

Se primește.

Nr. 38. Urmează *referada comisiunii bisericesti*. Raportorul Dr. Nestor Oprean cerește *raportul general al Consistorului din Arad ca senat bisericesc*. La propunerea comisiunii

Raportul se ia în general spre știre.

Nr. 39. La desbaterea specială asupra punctului referitor la *conviețuirile nelegiuite*, în urma propunerii comisiunii întregită de deputații Dr. George Adam și Vasile Goldiș,

Sinodul dispune ca Consistorul să îndrume comitetele parohiale, ca, pe baza §-lui 23 pct. 13 din Statul organic să iee măsuri potrivite de a reduce și a împiedecă atari conviețuirii, special a întreveni și înduplecă pe parohieni, ca, după încheierea contractului civil, să opteze și ceară imediat sfânta taină a cununiei, iar pe cei cari numai din indolență trăiesc în concubinată, să-i înduplece a-și regulă nu numai afacerea de contract civil ci să încheie și căsătoria, după prescisele sfintei noastre biserici.

Totodată Consistorul e îndrumat a înaintă o reprezentățiune cătră ministrul de culte și instrucțiune publică, pentru-ca, în conțelegere cu ministrul de apărarea țării, de interne și cu cel de justiție, să ia dispozițiuni pentru ștergerea, respective modificarea §-ilor din legea despre apărarea țării, privitor la impedimentul de căsătorie a tinerilor de sub obligamentul militar.

Nr. 40. Punctul privitor la *vizitațiunile canonice* efectuate de P. S. Sa DI Episcop pe teritoriul Consistorului din Arad, la propunerea comisiunii

se ia cu viuă mulțumire la cunoștință.

Fiind timpul înaintat, prezidiul anunță proxima ședință pe după amiazi la oara patru,

având a se continua referada comisiunii bisericesti și a celei epitropești, iar ședința se ridică la oara 1. p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința V dela 2/15 Maiu 1907.

Ioan I. Papp,

Episcop, președinte.

Dr. Aurel Grozda,

notar.

Ședința IV.

S'a ținut la 1/14 Maiu, la oara 4 d. a.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp. Notar: Alexandru Munteanu.

Nr. 41. Se cerește protocolul ședinței a II și

Se verifică.

Nr. 42. Prezidiul prezintă cererea de *concediu* a deputatului Tit Mărgineanț, pe întreaga durată restantă a sesiunii.

Concediul cerut se acoardă.

Nr. 43. Urmează *continuarea referadei comisiunii bisericesti*. Raportorul Dr. Nestor Oprean în chestiunea parohiei gr. or. din *Hód-Mező-Vásárhely*, subtrasă de sub jurisdicțiunea Episcopului și Consistorului din Arad și supusă din partea guvernului, jurisdicțiunei patriarhiei din Carloveș, la propunerea comisiunii

Sinodul îndrumă Consistorul, ca pe baza documentelor ce-i sunt la dispoziție, să remonstreze la guvern, în afacere de apartinență, și jurisdicțiunea a numitei comune bisericesti și să solicite ca guvernul să revină și să-și modifice rezoluțiunea sa de sub Nr. 110209 din 1906.

Nr. 44. Același raportor cerește *raportul general al Consistorului din Oradea-mare, ca senat bisericesc*. La propunerea comisiunii

Raportul se ia în general spre știre.

Nr. 45. La dezbaterea specială, privitor la punctul 6 al raportului în chestiunea celor *66 parohii vacante*, în urma propunerii comisiunii,

Sinodul roagă pe P. S. Sa Domnul Episcop diecezan să iee dispoziții excepționale în conțelegere cu Consistorul din Oradea-mare, pentru îndeplinirea aceloră

Nr. 46. Privitor la *datele statistice* prezentate cu acest raport, la propunerea comisiunii

Consistorul din Oradea-mare se avizează, ca pe viitor să fie cu toată atențiunea la redactarea datelor statistice și să le prezinte sinodului după formularul prescis de mărutul Congres național bisericesc.

Nr. 47. Urmează *continuarea referadei comisiunii epitropești*. Raportor Nicolae Roxin. Se prezintă *socoțile internatului din Beiuș*. La propunerea comisiunii, — după ce socoțile sunt în ordine,

Se aproabă.

Nr. 48. Acelaș raportor cetește *raportul special* al Consistorului din Arad, ca senat episcopesc, despre cenzurarea *socoșilor* de pe anul 1905 ale *sfintei Mănăstiri Hodoș-Bodrog*. După-ce *socoșii* au fost aflate în regulă, la propunerea comisiunei

Se iau la cunoștință cu adausul, ca pe viitor *socoșii* să fie prezentate Consistorului totdeauna în cele dintâi 3 luni următoare anului școlar, la care se rapoartă.

Nr. 49. Se cetește raportul despre *socoșii fundațiunei Zsiga*, și după-ce acelea au fost în regulă, la propunerea comisiunei,

Se iau spre știre cu aprobare, pe lângă adausul ca ele să fie prezentate Consistorului totdeauna în primele trei luni dela încheierea anului școlar.

Fiind timpul înaintat ședința se ridică la oara 7 și $\frac{1}{4}$, anunțându-se proxima ședință pe mâine, la oara 9 nainte de amiază, având să urmeze referada comisiunei școlare și a celei organizatoare.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința V, ținută la 2/15 Maiu 1907.

Ioan I. Papp

Episcop-președinte.

Alexandru Muntean

notar.

Ședința V.

S'a ținut în Arad, la 2 15 Mai 1907, la oarele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan
Ioan I. Papp. Notar: Mihail Lucașa.

Nr. 50. Se cetește protocolul ședinței III. și protocolul ședinței IV. și se verifică.

Nr. 51. Se prezintă cererea unui particular, pentru ridicarea unui monument decedatului episcop Iosif Goldiș

După deslușirile presidiului, că Consistorul din Arad indemnul propriu a luat deja măsurile de lipsă în acest merit, cererea rămâne fără obiect.

Nr. 52. Deputatul Vasile Goldiș insinuă următoarea propunere:

Considerând, că păcatul alcoholismului este unul dintre relele cele mai mari, de cari suferă între celelalte popoare ale țării — și mulți credincioși de ai bisericii noastre,

Considerând, că între mijloacele, prin cari se ar putea reduce această plagă a societății omenenești, este în primul rând lipsirea ocaziunii de a-și putea petrece timpul de repaos în birturi, iar apoi luminarea poporului asupra efectelor dezastruoase ale acestui viciu:

Sinodul eparhial îndrumă Consistorul din Arad, ca:

1. În numele sinodului eparhial să adreseze reprezentățiune dietei și guvernului țării, în scopul să se ceară dispozițiuni pentru închiderea

birturilor în fiecare săptămâna de Sâmbătă seara până Luni dimineața;

2. Consistoarele din Arad și Oradea-mare, să dispună cu toată rigoarea, ca la timp potrivit, în decursul iernei anului 1907/8, fiecare preot și fiecare învățător să țină poporului din comuna sa câte o prelegere publică despre urmările funeste ale beției, folosind ca mijloace de intuițiune tablourile întocmite anume pentru scopul indicat. Consistorul va îngriji, ca aceste tablouri să le procure după posibilitate fiecare comună bisericească, iar preoților și învățătorilor le va indica izvoarele, unde vor putea să afle materialul și deslușirile de lipsă pentru prelegerile lor.

Despre efectuarea acestui conclud și despre rezultatul pașilor încercați în scopul indicat Consistoarele vor face sinodului raport în proxima sesiune.

Aceasta propunere se declară de urgentă și pindu-se la ordinea zilei, se primește.

Nr. 53. Intrându-se în ordinea de zi, și continuă referada comisiunei școlare. Raportorul Iuliu Groșorean cetește raportul general al Consistorului din Arad, ca senat școlar. La propunerea comisiunei

raportul se ia în general spre știre.

Nr. 54. La desbaterea specială asupra aceluiasi raport; privitor la punctul 6, despre însărcinarea prea mare a senatului școlar și la punctul 23, relativ la sistemizarea unui post de inspector școlar diecezan, în urma propunerii comisiunii

Sinodul îndrumă Consistorul, ca în mod provizor să aplice un ajutor lângă referentul școlar, ca împreună cu acesta să provadă și inspecțiunea școlilor. Se îndreptățește totodată Consistorul ca, în mod provizor să fixeze salariul referentului ajutor și să îngrijască de acoperirea necezară iar la proxima sesiune sinodală să raporteze despre cele efectuate.

Nr. 55. Privitor la punctul 19 din acelaș raport, despre dispozițiunile luate pentru transformarea școlii de repetițiune în școală de repetițiune economică,

Sinodul ia la cunoștință demersurile luate de Consistoriu în afacere și-l însărcinează: să efectuiască cât mai degrabă înactivarea școlii de repetițiune în aceasta direcțiune.

Nr. 56. Privitor la punctul 21 din acelaș raport, despre catehizarea școlii confesionale prin preoțime, la propunerea comisiunei

Sinodul ia la cunoștință pașii întreprinși de Consistor în cauza catehizării în școlile noastre confesionale și însărcinează Consistorul să pășască cu toată rigoarea, chiar și prin mijloace disciplinare, față de preoții, cari nu și-ar face datorința de catehizare regulată.

Nr. 57. Privitor la punctul 37 din acelaș raport, relativ la necezitatea prevederii in-

stitutului pedagogic cu o sală de desen și caligrafie și a altele de gimnastică, la propunerea comisiei

Sinodul, recunoscând neceșitatea proiectatelor sale, la institutul pedagogic, dă Consistorului autorizarea să îndeplinească întocmirile neceșare, deja inițiate, iar la proxima sesiune să raporteze în afacere.

Nr. 58. Cu privire la propunerea deputatului Emanuil Ungurean, prezentată și cuprinsă în protocolul ședinței dela 30 Aprilie (13 Mai) c., relativ la înființarea unui *fond diecezan bisericesc-cultural*, pentru ajutoare la întregirea salarelor învățătoarești din comunele sărace, — față de propunerea comisiei, care susține susprovocata propunere, deputatul Pavel Rotariu face contra propunerea, care se primește în următoarele :

Propunerea deputatului Emanuil Ungurean, făcută în sesiunea actuală sub Nr. 16 se transpune Consistorului diecezan cu îndrumarea, să studieze izvoarele din cari s'ar putea crea proiectatul fond, și totodată mărimea capitalului fundațional ce ar fi de adunat, iar la proxima sesiune să raporteze, în afacere, Sinodului.

Nr. 59. Referitor la punctul 31 din provocatul raport, în cauza *catedrelor preparandiale* deplinite provizor, — la propunerea comisiei

Sinodul insistă și pe mai departe la deplinirea definitivă a catedrelor acelora.

Nr. 60. Privitor la punctul 40 din acelaș raport, în cauza unui *al treilea post de profesoară la școala diecezană de fete*, — la propunerea comisiei

Sinodul îndrumă Consistorul ca în timpul cel mai scurt să sistematizeze și să deplinească postul al 3-lea de profesoară la școala de fete, pentruca astfel să poată cere din nou și obține recunoașterea acestei școli ca școala civilă de fete cu caracter de publicitate.

Nr. 61. Privitor la *administrarea internatului diecezan din Beiuș*, la propunerea comisiei și în conșiderarea amendamentului făcut de deputatul Pavel Rotariu

Sinodul avizează Consistorul din Arad, ca încă în decursul anului curent să facă aranjamentul necesar pentruca administrațiunea și supraveghierea internatului să treacă în competența Consistorului din Oradea-Mare. În cele financiare, Consistorul din Arad să constate și arate, că din capitalul investit în acel internat, cât e încă nerestituit? cât face suma cvotelor încasate dela parohii? cât s'a depurat din interese? cât din capital, și în fine să arate timpul, în care ar putea înceta contribuiriile dela parohii, bazate pe concluziile sinodale Nr. 84/1899 și 72/1900.

Totodată se decretează *imbinarea posturilor de rector* al acestui internat și de *catihet* al nostru la școlile din Beiuș.

Nr. 62. Raportorul comisiei școl. Dr. George Popa cetește *raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat școlar*, și, la propunerea comisiei

Sinodul ia raportul în general și în special la cunoștință cu îndrumarea Consistorului din Oradea-mare,

ca, în rapoartele sale viitoare, să eshaurieze întreg materialul relativ la starea școlilor de pe teritoriul aceluș Consistor.

Nr. 63. La desbaterea specială asupra aceluiaș raport, la propunerea comisiei,

Consistorial din Oradea-mare e îndrumat, ca datele statistice școlare, pe viitor să le culeagă și să aranjeze de după formularul prescriș de mărutul congres național, iar privitor la starea învățământului, Consistorul să prezinte raport detaliat și documentat, ceea ce implică în sine și date exacte despre întreaga stare a cauzei școlare.

Nr. 64. Se urmează cu *referada comisiei organizatoare*. Raportorul Nicolau Zigu referă asupra cererii profesorului catihet Alexandru Mihuța din Timișoara, în privința adărilor de *cvincvenale* și a *relutului de cortel*. La propunerea comisiei, având în vedere că profesorul catihet numit este instituit din partea diecezei în mod definitiv și ca atare e luat în fondul de penziune,

Sinodul încuviințează numitului profesor, cu începere dela 1 Ianuar a. c., un relut de cortel de 50 cor. și tot dela 1 Ianuarie a. c., *cvincvenalul* ce-i compete după anii de serviciu, avizându-se comisiei să treacă a lua în bugetul anului curent atât relutul de cortel cât și suma *cvincvenalului*.

Fiind timpul înaintat, se anunță proxima ședință pe după amiază la ora 4, având a urma la ordinea de zi cu continuarea referadelor comisiei, cari nu și-au eshauziat materialul, iar ședința se ridică la ora 1 p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința VI, ținută la 2/15 Maiu 1907.

Ioan I. Papp,

Episcop, președinte.

Mihai Lucașiu,

notar.

Evoluțiunea și depravațiunea.

— Urmare. —

Aceste două poziții naturale din capacitatea animalică, în domeniul zotic nedespărțite și solidaritive constituie în mod integrant instinctul animalic, după cele desfășurate constând din oarba voință animalică, de a esista, și din intelectul specific de a căuta de condițiile existenței și a se feri de pericole funcționează ca un neadormit și riguros procuror existenței fizice. Sub domnița acestui motor natural animalul trăește esclusiv numai pentru existența fizică și intelectul său este amăsurat acestui scop natural pe care toată viețuitoarea rațională și nerațională împlinește cu cea mai extremă rigorositate. Tot trece peste acel permanent hotar, întrece capacitatea animalică căzind în sfera misiunii spirituale.

Misiunea spirituală.

Atribuțiunea rațiunii. Dacă studiăm fiziologia inteligenței omenești pe baza finalității ordinii permanent

și a finalei adecvație calitative, cunoaștem empiria, că afară de capacitatea pretinsă de viața fizică animalică omul ca un animal intelectual-moral mai dispune de un prisos, care pentru acest scop este cu totul superfluu — analog cum am constatat la paralela făcută între vegetal și animal. *Acest aditional pozitiv noi îl numim rațiune.* Din direcția gravitărei a acestui plus intelectual spre sfere, cari întrec misiunea curat fizică servită de simplul intelect animalic, zărim, că rațiunea trebuie să aibă o atribuție superioară, care întrecând aspirațiile pur fizice deosebește pe om de animal.

Dacă împreună începutul acestor mijlociri noetice cu rezultatul obținut și spre scopul unei concluzii mai cuprinzătoare folosim homogenitatea naturală între cauze și efecte, între mijloace și menire precum și adecvația calitativă finală, ajungem pe calea presupunerii deadreptul la convingerea firmă, că rațiunea, cu care omul întrece pe animal, trebuie să fie menită unui scop, ce nu-l are animalul.

Adaugând la aceasta concluzie încă și rezultatele psihologiei empirice, care ne învață, că rațiunea se ridică cu toată stăruința unei forțe expansive, să pătrundă până la problemele fundamentale ale cauzei tuturor cauzelor, din suma totală a acestor cunoștinți concludem, că *misiunea finală a omului este de fire superioară*, precum e principiul, spre care el stăruie, și sferele, în cari el ca ființă rațională se mișcă.

Din calitățile empirice cunoscute și din universala cunoștință omenească, în urma căreia omul subiectiv se simte spirital și mai pe sus de celelalte creațiuni, cunoaștem în mod pozitiv și fără îndoială, că *omul are o misiune superioară, care după analogia menirei fizice constă în cunoașterea și căutarea condițiilor de existență spirituală*, tocmai precum cea fizică se cuprinde în cunoștința și procurarea condițiilor de consemnare și perpetuare fizică.

Dară precum scopul celei fizice stă în o bună existență materială condiționată de raportul armonic cu legile fizice, *cea spirituală e consecutiv de căutat într'o relație intimă și spirituală cu Dumnezeu eterna rațiune.* Din acest rezultat noetic obținut pe cale speculativă urmează adevărul, că omul ca o ființă psihofizică cu un exponent intelectual rațional este mediul de coincidență, în care se întâlnește ceriul cu pământul și atot înțeleptul Creator și a creat un cărmuitor văzut al lumii materiale, fiind el singur stăpânul transcendent, care o direge prin planul etern la realizarea ultimului său scop, care nu poate fi altul decât cel spirital al omului.

II. Premisele pretinse de realizarea misiunii. În vigoarea homogenității naturale între cauze și efecte, între mijloace și scop, între calități și menire, *misiunea spirituală eternă e posibilă numai sub promisia homogenității calitative și realizabilă numai prin cea spirituală temporală*, de aceea omul cu ajutorul inteligenței sale superioare trebuie să-și însușească acele dispoziții spirital-morale, prin cari poate deveni după

asămănarea lui Dumnezeu — adecă spirital. Precum între magnet și fier lipsește atracția, când ultimul este izolat prin depărtare sau prin materii heterogene, analog și după aceeași lege permanentă nici omul separat prin porniri nespirtuale nu se poate uni cu Dumnezeu supremul spirit, drept aceea zice Iisus Hristos: „apropieți-vă de Dumnezeu și el se va apropie de voi” și „cel ce vrea să vie după mine să se lapede de sine”.

Aceasta apropiere de D-zeu, pe care nu o putem interpreta în înțeles spațial ci numai calitativ, pentru că Dumnezeu ca absolutul stă mai pe sus de circumstanțele cauzalității, timpului și spațiului, pretinde în ton categoric *homogenitatea calităților și dispozițiilor; iară aceasta asimilare calitativă presupune cunoașterea necesarelor calități*, pentru că dacă nu știm, cum este Dumnezeu, nu putem cunoaște nici calitățile noastre pretinse de realizarea misiunii religioase. Precum la misiunea fizică am aflat *energia naturală și intelectul* compunând în legătura solidă instinctul animalic, analog se compune și *viața spirituală din gravitarea spiritului spre principiul său homogen și din cunoștința rațională a calităților necesare.* În ambele misiuni ni se înfățișează *voința și priceperea rațională* în măsură conformă și a decvală scopului, ce este de realizat.

Instituțiile providențiale pentru realizarea misiunii ca omul să se exerciteze în aceasta *cunoștință neapărată* pe care el ca o ființă empirică nu o poate dobândi înmediat ci numai *mediat prin abstracțiune și reflexiune*, Dumnezeu a instituit spre conducerea didactică-educativă a omului *revelația naturală* ca din calitățile creațiunii să cunoască calitățile creatorului, care este totodată supremul model etic, și pe cea *suprafizică* sau *naturală*, ce constă în dotarea bărbaților providențiali cu o excepțională agerime spiritală, ca prin dănsii să se lămurească cunoștințele indirecte.

Spre acest scop după planul etern a accentuat în viața animalică *boldul conservării, iară pe de altă parte a imprimat în operele naturei*, cari sunt depozitele condițiilor de existență fizică, *calitățile sale*, ca omul în nesfârșita râvnă conservativă după bunuri materiale adunându-le pe aceste să dea și de calitățile dumnezeiești. Afând deci în calea misiunii fizice puse și mijloacele celei spirituale, de cu timpuriu a ajuns cantitativ și calitativ la teoneie; de aceea exclamă și psalmistul: Cериurile spun mărirea lui Dumnezeu, și lucrul mânilor sale arată tăria lui (19. 1).

Perpetuarea existenței mundane fiind condiționată de efectivitatea cauzelor în efectele necesare, atât între cauze cât și între efecte e de lipsă un *raport armonic*, fără de care cauzele s'ar împiedeca în actualitate și efectele nu ar pute implini scopul final. De aceea peste complicatul mecanism mundan *armonia stă ca o lege fundamentală a ordinii naturale.*

Tot după eternul legii permanente esența internă totdeauna se manifestează prin adecvate forme externe, de aceea nici armonia naturală dintre cauzele

active nu rămâne neobiectivată în efectele lor, ci se manifestează prin conturi proporționate și prin forme armonice, cari produc regularitatea și frumuseța naturală. Precum rațiunea este avisată la formele noetice ale cauzalității, timpului și spațiului, după cari toate cunoștințele noastre sunt sleite, analog și după aceeași normă și *sensorul este acordat după universalul acord al armoniei naturale.*

(Va urma.)

Dela Jafa la Ierusalim.*)

Călătorie de Dr. Badea Cireșeanu.

Iafa. Orașul *Iafa* (frumusețe) era în vechime una din cetățile fruntașe ale Feniciei. Cum că s'ar fi ținut odinioară cetatea acesta de imperiul Iuda, nu se vedește din scrierile clasice. Totuși se știe că în timpul lui Solomon, *Iafa* era un port fenician la marea Mediterană, fiindcă acest rege își aduse aci pe mare lemnele trebuitoare din munții Libanului pentru zidirea templului, iar din *Iafa* le duse pe uscat la Ierusalim. Principii Macabei Ionatan și Simon. (sec. II. a. Chr.) cuceriră această cetate dela Sirieni, o întăriră cu ziduri de apărare și o făcură un port evreesc. Prorocul Iona aci se retrăsese în vechime pentru a se imbarca spre Tarșis. În *Iafa* a înviat apostolul Petru pe o femeie cu numele *Travita*; și tot aci, în casa lui Simon curelarul, pe marginea mării, avu acest apostol o arătare din care înțelese că va întoarce la creștinism nu numai pe Evrei, ci și pe păgâni.

Dar *Iafa* nu stătă mult în mânele Evreilor, după cucerirea ei de către Macabei, căci Romanii supunând Palestina cu toate ținuturile vecine, nu dădură pace nici acestei cetăți. Mult au avut de suferit locuitorii ei din partea tuturor neamurilor și mai ales din partea Egiptenilor, Asirienilor și apoi din partea Romanilor. De multe ori locuitorii cetății fură uciși și zidurile dărâmate; dar acestea iarăși se zidiră și locuitorii din nou se înmulțiră. Cestiu, generalul roman, 8000 de locuitori a trecut pe sub ascuțișul sabiei; iar mai târziu Vespasian o bătă din nou, o luă și o arse până în temelie. În locul cetății acest cuceritor făcă un castel în care lăsă o garnizoană romană. Sub Constantin cel Mare *Iafa* începă iarăși a înflori și se zidi întrânsa o mare biserică.

În secolul al VII Saraceni cuceriră *Iafa*, și apoi săvârșiră întrînsa multe cruzimii; făcându-se o mișcare de independență în sec. XII-lea, Saladin înecă în măceluri cea mai mare parte din locuitorii. Mergând din rău în mai rău această cetate, în secolul al XII-lea, nu mai rămăsese dintr'însa decât un castel în ruină și niște colibe de pescari. Dispăruse măreția cetății din timpul lui Hiram și al lui Solomon; dispăruse și înflorirea ei din zilele Macabeilor, și nu mai rămăsese nimic din îmbunătățirile făcute de Marele Constantin. Acum totul era pustiu; numai valurile mării păreau că mai amintesc ceva de casa curelarului Simon, de și ele isbeau în zadar acele maluri unde se află casa. Nu mai erau în port corăbiile feniciene; acestea nu mai aduceau acum mărfuri din depărtări. De s'ar fi sculat Hristos și ar fi văzut acest loc plin de vioiciune și bogăție în timpul său, iar acum ajuns în pustiire și animat numai diu cântecul păsărilor nocturne, marele împărat al Evreilor, plin de amărăciune, iarăși ar fi zis: „Deșărtăciunea deșărtăciunelor, toate sunt deșărtăciune“.

Din »Biserica Ortodoxă Română“.

Cu trecerea timpului, din nou a început a răsări din cenușă această veche cetate; dar liniștea și înflorirea ei nu s'au întins prea departe, căci armatele lui Napoleon Bonaparte, comandate de însuși acest mare viteaz, s'au oprit în fața zidurilor acestei suferinde localități. Lovitura de acum fu tot așa de grea ca și celelalte lovituri din timpurile vechi; cetatea amărâtă bău și acest păhar al suferinței. În 4 Martie 1789 se începă asaltul dat de armata franceză; locuitorii se apărară 2 zile, apoi istoviți de lupte și sărăcie, în ziua de 6 Martie deschiseră porțile ca să intre viteazul corsican. Soldații francezi se dădură jafurilor, deși fură oprți dela acestea din porunca lui Napoleon. Mulți dintre căpeteniile cetății *Iafa*, fugiră de frică când fură învinși; ei inotară până la niște stânci din mare, unde gloanțele cuceritorilor nu-i puteau ajunge. Dar și aci nu fură la adăpost; sabia și foamea îi seceră până la unul. Între trofeele dobândite din *Iafa* de către Napoleon, fu și sămânța de ciumă strecurată printre soldații săi.

Atât în secolele trecute cât și în timpul de față, își întinseră și Turcii domnia peste *Iafa*; iar când veneau alți biruitori mai tari, cetatea era lăsată în voea Domnului, ca să facă fie cine ce va voi dintr'însa. Peste toate nevoile, în anul 1837, mai veni asupra cetății și un cutremur, care dărâmă cea mai mare parte din case și muriră 13.000 de locuitori.

Iafa de astăzi. Cetatea *Iafa* cum se sflă acum este zidită numai de vr'o 150 de ani; rar se mai găsesc urme din vechile edificii. Populația orașului se ridică la 10.000 locuitori; cei mai mulți sunt arabi musulmani, apoi greci, evrei, armeni și mulți europeni. Casele sunt grămădite una lângă alta, cu ferestre mici și întunecoase. Când am intrat pe ulițele strâmte ce sue din Țiport la deal, pare că îmi era frică până am ajuns la hotel: partea orașului de pe șes este mai luminoasă și nu are aspectul sinistru al părții din spre mare.

Comerțul principal al *Iafei* stă în mare parte din fructe; locuitorii se mai țin și cu ceea ce capătă dela închinătorii creștini, cari cercetează neconținut și în mare număr aceste locuri. Figurile posomorâte ce mișuesc incoace și încolo pe sub gangurile nesfârșite, încă îmi dau fiori reci prin inimă. Eram singur și nu cunoșteam pe nimeni! Cu toate acestea eu îmi dam aerul de om vesel, curajos, îndrăzneț, vorbăreț și deprins cu poziția locului. Altfel, nu om singur, timid, tăcut, pus pe gânduri și sfios, prin aceste locuri nu o duce bine. Se agață de dânsul tot felul de indivizi. În călătoriile mele făcute totdeauna singur, mă arătam pretutindenea și mai ales pe unde îmi era cam frică, plin de curaj, de îndrăsneală, cu privirea semeată, vocea răsunătoare, ca și unul din partea acelor locuri.

(Va urma.)

Convocare.

Despărțământul Chișineu al reuniunii înv. rom. dela școalele confesionale gr. or. rom. din protop. aradane I—VII își va ține conferința de primăvară Joi 7/20 Iunie a. c. în comuna Curtici cu ocaziunea examenului final la școala înv. Mihai Dragoș.

PROGRAMA:

1. Dimineața 8 ore chemarea Duhului sfânt.
2. Ascultarea examenului.
3. Deschiderea ședinții.

4. Constatărea prezențelor.
5. Discuțiuni asupra examenului.
6. Cetirea eventualelor disertațiuni.
7. Discuțiuni asupra planului de învățământ (se notează, că la acest punct fiecare membru prezent va trebui să ia cuvântul.)
8. Încasarea taxelor.
9. Propuneri și interpelări.
10. Fixarea proximei ședințe.
11. Încheierea ședinței.

Nădab, 13/26 Maiu 1007.

Traian Țabic,
secretar.

Dimitrie Boar,
președinte.

CRONICA.

„Societatea cesaro-jubilară română ortodoxă, pentru înființarea unei parohii și zidirea unei biserici în Viena“. Această societate, conform statutelor, intenționează înființarea unei comunități bisericești române ortodoxe autonome, încorporată Arhidiecezei ortodoxe din Bucovina, precum și clădirea unei biserici și a unei case parohiale pentru această comunitate din Viena, întru amintirea serbării jubileului de 60 de ani de domnie a Majestății Sale Împăratului Francisc Josif I, ce se va ține în anul 1908.

Mijloacele necesare la acest scop se vor aduna dela românii din toate țările Austriei, precum și dela pretinilor lor. În această privință, pe lângă contribuțiile membrilor societății, se vor solicita în special și subvențiuni dela stat, dela deosebite țări sau provincii, dela comune, biserici și din fondurile administrate de acestea; apoi vor trebui obținute oferte dela persoane și corporațiuni marinimoase, colecte, legata, donațiuni și alte mijloace cari pot servi la realizarea scopului societății.

Logodnă. Dl Petru E. Papp alesul preot pentru comuna Pocola s'a logodit cu domnișoara Silvia Papp sora avocatului Dr. Iustin Papp din Tinca. Sincere felicitări!

Dl Dr. Iosif Boca din Gherla a făcut în Budapesta cenzura de avocat cu unanimitate și cu laudă. Felicităm pe distinsul tânăr și li urăm o carieră strălucită!

Bucuria Basarabenilor. Zilele trecute s'a scos de sub tipar prima coală a psaltirei, tipărită în românește, cu litere cirile, în Chișineu, pe seama Românilor din Basarabia. S'a rostit întâiu o scurtă rugăciune, s'a cântat de trei ori „Hristos a înviat“, apoi au învârtit la mașină rând pe rând cei prezenți, scoțindu-se din tipar exemplare din coala plină, pentru a fi date spre aducere aminte tuturor celor de față. A urmat o mica gustare, cu champagne, cu toasturi și cu cântări. S'a tostat întâiu pentru Țarul rusesc și s'a intonat imnul național rusesc.

Espozițiile de calendare. În 1908 se va deschide la Turin o expoziție de calendare. Vor fi expuse cele dintâi calendare apărute în lume, precum și calendare din toată lumea.

Revizuirea bibliei. Actualul Papă a ordonat, ca să se facă o revizuire a bibliei și a dat sarcina aceasta grea ordinului călugăresc al Benedictinilor. — Ce însemnează a revizui biblia? Oare textul ei, atât al vechiului, cât și al noului testament, — e susceptibil de o revizuire? Revelațiunea nu s'a făcut în limba latină,

deci orice traducțiune poate conține erori și de fond și de formă, — și deci este susceptibilă de îndreptări.

Biserica apuseană recunoaște ca traducere autentică a bibliei, așa zise Vulgata, (noi septuaginta), traducerea în latinește a bibliei făcută de sfântul Ieronimie. Reformatorii însă, au protestat contra ei pentru că în comparație cu textul original o dovediseră că ea conține multe și însemnate greșeli. Consiliul din Trident însă a hotărît că tot această traducere a sf. Ieronimie, foarte răspândită de unde și numele de Vulgata, e unicul text latin autentic și recunoscut de biserică.

Papa ordonă acum revizuirea bibliei latine așa, încât textul latinesc să se aproprie cât mai mult de cel original ebraic.

La tipografia noastră diecezană se află spre vânzare »Atestată școlară« coala à 4 fil.

Cronică bibliografică.

Premii la examene. Dela tipografia diecezană din Arad, ca premii pentru examene, să pot comanda următoarele broșuri:

1. Seria de 7 numeri din „*Scrieri pentru popor*“ de Iuliu Groșorea.

Conținutul acestor scrieri e următorul:

Țăranul și școala, Creșterea pruncilor, Beăturile, Credința deșartă, Curățenia, Bani albi pentru zilele negre, Lucrarea pământului, Înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu, Drepturile și datorințele cetățenești, Măstriile, Socoata în ale plugăriei, Unde duce răutatea omului etc.

Prețul unui număr e 20 fil. — 7 numeri 1 cor. 40 fil

2. *Dialoguri* de I. Groșorean. Cuprinde: Din vieța dela sat, Măritișul, Socialismul, Pocăiții, Beția, Din luptele vieții etc.

Prețul unui exemplar 60 fil.

3. *Pentru țărani* un volum de povestiri în proză și versuri (149 pag.) povestiri cu conținut moralizător; prețul 1 cor.

4. *Rugăciunile școlarilor.* O broșură de 132 pag. conținând pe lângă rugăciuni, poruncile dumnezeiești bisericești, întreaga slujba vecernei, utreniei și a liturghiei. Prețul unui exemplar 50 fil. La comanda peste 10 exempl. exemplarul à 40 fil.

Toate acestea fiind de un conținut variu și ușor pot fi dăruiri potrivite atât pentru elevii de școală cât și pentru popor.

Biblioteca pentru toți Nr. 266, O călătorie în cer, de Camille Flammarion, traducere de d. Iosif Nădejde. Prețul 30 bani.

Această scriere, una din cele mai cunoscute ale celebrului astronom francez, e descrierea unei călătorii imaginare de-alungul lumilor cerești cunoscute și necunoscute, în cursul căreia autorul ne dezvăluiește nenumărate taine ale universului și ne face să asistăm la cea mai minunată desfășurare de perspective aeriene. Printre popularizările științifice ale lui Flammarion, *O călătorie în cer* e socotită de cea mai reușită, de aceea a și fost tradusă în mai toate limbele culte, obținând pretutindeni cel mai mare succes. Prin publicarea ei în traducere românească, editorii „Bibliotecei pentru toți“ au făcut un real serviciu iubitorilor de literatură, care nu pot ceti pe Flammarion în original.

De vânzare la toate librăriile din țară și la editorul Bibliotecei Leon Alcalay la București.

Revista de pedagogie și filozofie, e o nouă revistă apărută în București. Nouă nu ni-s'a trimis, dar dăm

după „Săteanul Român“ câteva puncte de orientare, din teoria morală a directorului acelei reviste, cuprinse în articolul: „Două morale“, datorit unuia din cei mai învățați bărbați ai României d-l C. Dimitrescu — Iași, rectorul Universității din București directorul revistei.

„In toți timpii și la toate popoarele găsim două morale: una oficială neschimbătoare,*) aceeași întotdeauna, care arată omenirii idealul către care să se îndrepte și virtutea pe care s'o îmbrace; și alta, cea reală, isvorată din felul de viață, din organizarea socială, starea mintală și economică a societăților dintr'un moment dat. Aceasta din urmă e în veșnică schimbare ca și societatea. Cea dintâi morală e propovăduită tuturor, și toți trebuie să se supună ei, iar cea de a doua e a celor puternici, celor privilegiați în Stat, cari găesc în ei tăria de a călca în picioare preceptele celei dintâi pentru a scoate pentru ei tot ceea ce o organizare socială poate oferi ca bun, speculând totul în detrimentul turmelor de naivi și inconștienți cari se lasă a fi exploatați, și-și iau, ca parte a lor, numai mizeria. Morala oficială predică înfrânarea patimilor, și moravurile timpului cer (din contră) deplina deslănțuire a vulcanului pasiunilor. În viața politică, în luptele sociale, în viața familiei, pretutindeni întâlnești față în față cele două morale, una menită să îndulcească mizeria claselor desmoștenite și să le oțelească pentru muncă, cealaltă cu menirea de a măguli patimile claselor favorizate de noroc, justificând față cu propria lor conștiință *non-sensul* existenței lor“.

Manual de teologia dogmatică ortodoxă Intocmit de Dr. Iosif Olariu ed. Caransebeș 1907. Editura autorului — tiparul tipografiei diecezane. Estenziunea e de 812 pagini. Prețul 10 coroane. Autorul cu obiceiul său aparat științific a dat o prețioasă carte în mâna teologului. Era de mult simțită lipsa unui manual cum este cel de față. Recomandăm în deosebită atențiune a preoților această carte pentru înălțarea sufletului ei spre prea mărirea lui Dumnezeu.

„*Viierul român*“. Vrednică Reuniune română de agricultură din Sibiu, ș'a îmbogățit biblioteca prin edarea cărții „*Viierul român*“ sau noua cultură a viilor. Îndrumări practice pentru viieri, de Nicolae Iosif, învățător în Aciliu și membru în comitetul central al reuniunii“.

Între multele și folositoarele făptuiri săvârșite spre binele și înaintarea poporului român, vrednicii cărmaci ai reuniunii, prin edarea acestei cărți folositoare, au dovedit și de astă dată, că cunosc pe deplin lipsele arzătoare ale poporului, pentru care desinteresăți lucrează.

Lipsa unei astfel de cărți a fost de mult simțită vrednicii cărmaci au căutat să umplă acest gol.

Să nu ne mirăm prea mult, dacă până acum viierii nostri s'au arătat străini și nu s'au putut împretini cu prenoirea viilor nimicite de filoxeră. Cauza principală este a se căuta în lipsa de îndrumări și cunoștințe, cari să-i facă cunoscuți ai viilor.

Cartea aceasta apărută de curând este menită să călăuzească pe viieri, în toate lucrările lor și rând pe rând să le arete, cum au să săvârșească fiecare lucrare ce o cere noua cultură precum: Rigolarea pământului, păruitul, săditul, tăiatul, plivitul, stropitul, altoirea în lemn copt și în lemn verde, boitoșitul ș. m. a. Acesta va face în viitor o bună ispravă și va aduce mult folos viierilor nostri.

Inteligența și cu deosebire dnii notari, preoții și învățătorii dela sate își vor împlini o sfântă datorință,

stăruind ca această cârtică să nu lipsască din nici o casă a viierilor români.

Este datorința noastră a tuturor, ca pe deoparte să sprijinim lucrările bune și folositoare; iară de altă parte să nizuim a-l deda pe țaranul român cu cetirea de cărți aevea bune și folositoare pentru el. Numai astfel lucrând vom putea să ajungem la o lectură sănătoasă și ducătoare la scop.

Povețele date de autorul cărții, limba ușoară și curgătoare pe înțelesul tuturor, ilustrațiile bine nimerite și descrierile amănunțit făcute la fiecare lucrare ce o cere noua cultură a viilor, vor înlesni viierilor drumul ce duce la o lucrare mai cu pricepere, mai rațională și vor deșteptă în ei interesul pentru cetit.

Având în vedere frumosul scop ce-l urmărește cartea aceasta o recomandăm cu toată căldura.

Luceafărul Nr. 10 cu următorul sumar: G. Bogdan-Duică, Trei romane de Duiliu Zamfirescu. I. U. Soricu, Priveghitoarei (poezie). I. Ciocârlan, Inimă de mamă (nuvelă), Dinu Rzmură, Scrisoare (poezie) G. Murnu Monumente antice din Roma: Forul Roman. Nic. A. Berindei, Comoara (schită). I. B. Basarabescu Cea din urmă lecție de A. Daudet (traducere), A. Seca, Reșemare (poezie). M. Cunțan, Cântecul meu (poezie). Cronica: Premiile Academiei, Neamul românesc, Sinoade, Bucovina, Fr. Damé, Boieri buni și boieri răi, Dim. Gl. Marion, Concertul reuniunii de muzică din Sibiu, Pamflete. Poșta redacției. Ilustrațiuni: Forul roman (două vederi). Un botez din comuna Șugag, Țărani din Vama-Buzeului.

Posta Redacției.

Spititorului. E urât lucru să umbli a pune cursă sub nume fals omului cinstit. Confratele nostru și-a câștigat ulterior cu cruntă sudoare o valificația. Dacă ați aflat ceva rău într'insul, atunci, mărturișiți de rău, iar dacă nimic rău nu aflați într'insul decât, că se nizuiește și el la treapta de care se ține vrednic, atunci de ce-l bateți, pe ascuns? Dacă „*Revista*“ știa că are de lucru cu un pseudonim sigur că nici dânsa nu stă de vorbă cu un pseudonim. Altfel nici noi nici „*Revista*“ nu suntem interpeții legali ai legii, ci Consistorele, prin urmare opiniile noastre nu decid în afacere. Nu astăzi mai ales, căci V. Consistor mitropolitan ca for de suprema instanță în două cazuri analoage a întărit pe cei aleși, prin urmare cazurile de precedentă sunt date. Nu amintim nume căci nu preocupăm.

Din public.

— Urmare. —

7. Din Ucuriș, prin colecta de sub Nr. 273, întreprinsă din partea On. oficiu parohial gr. or. român suma de 2 cor. și anume: Biserica gr. or. română 1 cor.; Alexandru Popovici paroh 1 cor.

8. Din Parța, prin colecta de sub Nr. 104, întreprinsă din partea On. oficiu parohial gr. or. român suma de 8 cor. 90 fil. și anume: Ioan Russu paroh 2 cor.; Maria Russu 50 fil.; Tiberiu C. Russu și Antonella Russu câte 10 fil.; Sfânta biserică gr. or. română 2 cor.; Avram Blașiu învățător 1 cor.; Iconie Clipiciu 2 cor.; Nicolae Miclău, Alexa Puta, Iosif Voica, Nica Dragan cu câte 20 fil.; Trăilă Marcu 40 fil.

9. Din Timișoara-Elisabetin, prin colecta de sub Nr. 98, întreprinsă din partea On. oficiu parohial gr.

*) N'ar fi mai corect: întemeiată pe sancțiunea divină? N. R.